

Matumuuna Naalakkersuisut Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussipput

Uunga siunnersuut: Kalaallit Nunaannut angallannermut inatsisip allanngortinneqarnissaanut inatsit (Kalaallit Nunaanni misissuisarnermik aaqqissuussinermik pilersitsineq) pillugu Namminersorlutik Oqartussat akuersinissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut
(Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut, Ineqarnermut, Attaveqaasersuutitut Isorliunerusunullu Naalakkersuisoq)

Tunngavilersuut

Qamutit assakaasullit isumannaatsuunissaannik, taamaalillutillu angallannermut ulorianartorsiortitsinnginnissaannik qulakkeerinissaq siunertarineqarpoq.

Tunngavilersuut

Ukioq 2000 sioqqullugu taamani Naalagaaffiup Biilini Misissuisartui akuttoqatigiinnik Kalaallit Nunaannut tikittarput, aammalu aqqusernit sinaannut unitsitsillutik misissuinermik ingerlatsisarlutik. Naalagaaffiup Biilini Misissuisartui kingullermik 1999-imi Nunatsinni misissuipput. Naalagaaffiup Biilini Misissuisartui 2005-imi namminersortunngorsarneqarput, taamaalillunilu maanna biilini misissuisarneq suliffeqarfinnit namminersortunit ingerlanneqarpoq. Tamatuma kingunerisaanik Naalagaaffik Kalaallit Nunaanni biilini misissuinissamut piginnaatinneqarunnarpoq.

Tamatuma kingorna Naalakkersuisut Assartuussinermut Ministereqarfik attaveqarfigisarpaa, piffissalikkamik biilini misissuisarnermik atuutsitsisoqalernissaa pillugu. 2012-imi piffissalikkamik biilini misissuisarnissamut siunnersuut, danskit ilusiliinerannik tunngaveqartoq tamanut ammasumik tusarniaassutigineqarpoq. Siunnersuummi atorsinnaassuseq ajornartorsiortifussasoq tusarniaanermi akissuteqaatit tunngavigalugit paasineqarmat siunnersuut utertinneqarpoq. Tamatuma kingorna Naalakkersuisoqarfiup akisussaasuusup (maanna Ineqarnermut, Attaveqaasersuutitut Isorliunerusunullu Naalakkersuisoqarfik) Assartuussinermut Ministereqarfik ajornartorsiut pillugu attavigillattaarpaa.

2018-imi Assartuussinermut Ministereqarfiup Kommunitut, Nunaqarfinnut, Isorliunerusunut, Attaveqaasersuutitut Ineqarnermullu Naalakkersuisoqarfik oqaloqatigereerlugu aqqusinertigut angallannermut pilersaarummik, ilaatigut biilini misissuisarnermik ilaqartinneqartoq suliaraa. Iliuusissanut pilersaarusiernerup malitsigisaanik 2000-imi aqqusinertigut angallannermut inatsisip iluarsaanneqarnerani attaveqarfissatut ataatsimiititaliaq pilersinneqarpoq, biilini misissuisarneq qulequttanut pingaarnernut ilaatinneqarluni.

Tamatuma kingorna attaveqarnermut ataatsimiititaliaq biiliniq misissuisarnerup atuutsinneqalernissaanut najoqqutassianik suliaqarpoq, najoqqutassiamik Ineqarnermut, Attaveqaasersuutitut Isorliunerusunullu Naalakkersuisoqarfimmit aamma Assartuussinermut Ministereqarfimmit akuerineqarsinnaasumik nassaartoqarani. Assartuussinermut Ministereqarfik isummerpoq, danskit najoqqutassiaat aallaavigineqassasoq, aammalu Naalagaaffik Kalaallit Nunaanni suliassanut aningaasartuuteqassanngitsoq, naalagaaffik Danmarkimi aningaasartuuteqartanngimmat. Attaveqaasersuutitut Naalakkersuisup najoqqutassiamik, Kalaallit Nunaanni biiliutillit Danmarkimi biiliutillit aningaasartuutaannik amerlanerunngitsunik aningaasartuuteqarfiusumik kissaateqarpoq.

Tamanna tunngavigalugu ataatsimiititaliaq pingaartumik najoqqutassiat, biiliniq misissuisarnermi kalaallit suliffeqarfiinik biiliniq misissuisartunik imaluunniit sannavinnik pioreersunik atuiffiusussat sammivai.

Sannavinnik pioreersunik biiliniq misissuisarfittut toqqaasarnissaq atorsinnaassutsimut ajornartorsiortitsilersussaavoq, suliffeqarfimmit ataatsimit, iluarsaassinissamik peqqussuteqartumit iluarsagassat suliarineqartalertussaammata. Assartuussinermut Ministereqarfiup aningaasaqarneq peqqutigalugu suliffeqarfiit misissuisarnerat killilerniarlugu kissaatigimmagu, tamatuma peqatigisaanik sulianik ilisimasallit isumannaatsumik misissuisarnissaannut qulakkeerisoqarsinnaanngilaq.

Aningaasartuutit danskit aningaasartuutaannut nallersuunneqarnissaat unammillernartussaavoq, assartuussinermut aningaasartuutit unammillerneqannginnerlu peqqutigalugit. Najoqqutassiamik atuisunit akilersorneqartumik atuutsitsilerner, Kalaallit Nunaanni biiliniq misissuisarneq Danmarkimut naleqqiullugu akisunerungaatsialertussaavoq.

2025-mi januaarimi Assartuussinermut Ministerip aamma Ineqarnermut Attaveqaasersuutinullu Naalakkersuisup biiliniq misissuisarnermi najoqqutassiaq, Aqqusinertigut Angallannermut Aqutsisoqarfiup aqqusernit sinaannut unitsitsilluni misissuisarnerannik, aammalu danskit Naalagaaffiata aningaasalersuinissaanik ilaartinneqartoq isumaqatigiissutigaat. Siunnersuut manna tunngavigalugu najoqqutassiaq taanna atuutsinneqalissaaq..

Aalajangersakkani pioreersuni politiit kisimik aqqusernit sinaannut unitsitsilluni misissuinissamut piginnaatinneqarput. Taamaattumik Aqqusinertigut Angallannermut Aqutsisoqarfik aqqusernit sinaannut unitsitsillutik politiinit peqataaffigineqanngitsumik misissuisinnaalissappata, aqqusinertigut angallannermut Kalaallit Nunaannut inatsisip allanngortinneqarnissaa pisariaqarpoq.

Siunnersuutip imai

Siunnersuummi aalajangersarneqarpoq, Aqqusinertigut Angallannermut Aqutsisoqarfik aqqusernit sinaannut unitsitsillutik misissuinissamut piginnaatinneqassasoq, kiisalu Assartuussinnermut Ministeri tamatuma qanoq ingerlanneqartarnissaanut maleruagassanik sukumiisunik aalajangersaasinnaasoq.

Biiliniq misissuisarnermi qamutinit assakaasulinnut piumasaqaatit, *Kalaallit Nunaanni qamutit assakaasullit ilusii atortuulu pillugit nalunaarummi* allaaserineqartut aallaavigineqartassapput. Tapiliussat ataasiakkaat eqqaassanngikkaanni nalunaarut taanna 1979-imili iluarsaanneqarsimanngilaq. Qamutit assakaasullit ilusii 1979-ip kingorna allanngorsimapput, ilaatigut EU-mi USA-milu, qamutiniq assakaasulinnik Kalaallit Nunaannut nassiussisartuni piumasaqaatit tunngavigineqarlutik. Tamatuma peqatigisaanik *Kalaallit Nunaanni qamutit assakaasullit ilusii atortuulu pillugit nalunaarut* iluarsaallugu suliarineqarpoq.

Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Oqartussaasut qamutit assakaasullit *Kalaallit Nunaanni qamutit assakaasullit ilusii atortuulu pillugit nalunaarummi* piumasaqaatinik naammassinniffiusimannginnerat naapertorlugu, qamutit assakaasullit iluarsaanneqarnissaannut aningaasartuuteqarnissartik naatsorsuutigisinnaavaat. Taakku saniatigut matuma Namminersorlutik Oqartussanut kommuninullu aningaasaqarnikkut allaffissornikkulluunniit kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Inuussutissarsiortunut namminersortunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Siunnersuut sannaviit qamutiniq assakaasulinnik, *Kalaallit Nunaanni qamutit assakaasullit ilusii atortuulu pillugit nalunaarummi* piumasaqaatinik naammassinninngitsunik iluarsaassisussat kaaviiartitaqalernerinik kinguneqartussatut naatsorsuutigineqarpoq.

Suliffeqarfiit qamutit assakaasullit *Kalaallit Nunaanni qamutit assakaasullit ilusii atortuulu pillugit nalunaarummi* piumasaqaatinik naammassinniffiusimannginnerat naapertorlugu, qamutit assakaasullit iluarsaanneqarnissaannut aningaasartuuteqarnissartik naatsorsuutigisinnaavaat.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassat

Innuttaasut qamutit assakaasullit *Kalaallit Nunaanni qamutit assakaasullit ilusii atortuulu pillugit nalunaarummi* piumasaqaatinik naammassinniffiusimannginnerat naapertorlugu, qamutit assakaasullit iluarsaanneqarnissaannut aningaasartuuteqarnissartik naatsorsuutigisinnaavaat.

Siunnersuut biiliniq piginnittunut, qamutiniq assakaasulinnik unioqqutitsiffiunngitsunik pigisalinnut aningaasaqarnikkut allaffissornikkulluunniit kinguneqassanngilaq.

Naligiissitaanermut kingunerisassat

Taamaallaat illoqarfinni annerusuni biilnik misissuisoqartarnissaa naatsorsuutigineqarpoq. Taamaalilluni inoqarfinni annerusuni minnerunilu biilnik piginnittut assinngisinneqassapput. Tamanna pissusissamisoortutut isigineqarpoq, misissuisarnermi aqqusinertigut angallannermi isumannaallisaanissaq siunertarineqarmat, aammalu illoqarfinni annerni qamutit assakaasullit sukkanerusumik ingerlasinnaanerat, angallattullu pisariunerusumik iluseqarnissaat annertunerummat.

Tusarniaaneq

Assartuussinnermut Ministereqarfik tusarniaanerup ingerlanneqarneranik isumaginnittuuvoq. Siunnersuut naalagaaffiup tusarniaanerut iserfissiaatigut kiisalu Naalakkersuisut tusarniaanerut iserfissiaatigut tamanut ammasumik saqqummiunneqarpoq, kiisalu oqartussaasunut attuumassutilinnut aamma Sulisitsisunut nassiunneqarluni. Siunnersuut 14. novembari 2025-miit 12. decembari 2025-mut tusarniaassutigineqarpoq.

Ilanngussaq

1. Eqikkaaneq
2. Aqqusinertigut angallanneq pillugu Kalaallit Nunaannut inatsisip allanngortinneqarnissaanik siunnersuut (biilnik misissuisarneq)
3. Tusarniaanermi allagaqaat